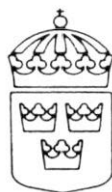

Motion till riksdagen

1987/88:A447

av Sten Svensson m. fl. (m)

om regionalpolitik för en levande landsbygd

Mot.
1987/88
A447

Sammanfattning

Under fjolåret inbjöd Europarådet sina medlemsländer till en kampanj i syfte att utveckla och skydda landsbygden åt kommande generationer. Europarådet konstaterade i sitt upprop till medlemsländerna att "landsbygden hotas av brist på ekonomisk utveckling med arbetslöshet och utflyttning som följd".

Sverige har för sin del beslutat sig för att fullt ut delta i den av Europarådet initierade landsbygdskampanjen. I slutet av mars 1987 gick startskottet för det som då ansågs skulle bli den största folkrörelsekampanjen någonsin. Ett 70-tal folkrörelser i vårt land deltar nu tillsammans med stat och kommuner under parollen "Hela Sverige ska leva". Avslutningen är avsedd att ske i samband med ett stort riksarrangemang i augusti 1988, då bl. a. partiledarna tar emot budkavlar, som förhoppningsvis då skall vara fyllda med idéer och krav.

Ansvar för statens engagemang åvilar Industridepartementet och den statliga glesbygdsdelegationen.

I sak har det ännu inte kommit ut särskilt mycket av den här kampanjen. Från olika håll riktas kritik mot statens sätt att driva frågorna. Så här uttryckte t. ex. tidningen LAND situationen i en ledande artikel (nr 30/31 1987):

"Landsbygdsborna kan i dag bara dra en slutsats: Staten menar inte allvar med sitt tal om landsbygdsutveckling. Ministrarna är inte trovärdiga när de lägger ut texten om spirande småföretagsamhet, alternativa odlingar och 'Gnosjöanda'. Det är bara tomma tunnor som skramlar, om de samtidigt tillåter de statliga verken att systematiskt avrusta samhällsservicen på landsbygden. För den statliga glesbygdsdelegationen som fått uppdraget att leda satsningen på landsbygdens år — Landsbygd 90 — kommer situationen att bli pinsam. Vill man stå till tjänst som alibi för staten och dessutom mobilisera de enskilda människorna i glesbygderna, samtidigt som andra delar av statsapparaten rycker undan grunden för utvecklingen? Det är dags för glesbygdsdelegationen och de politiker som engagerat sig för landsbygdsåret — inte minst industriministern — att ställa krav på de statliga verken. Fortfarande är väl ändå posten, televerket och SJ allmännyttiga verk i hela folkets tjänst?"

Vi måste dessvärre konstatera att den citerade kritiken allt jämt är lika befo-
gad som när den skrevs. För vår del har vi under några riksmöten i rad
framlagt förslag som verkligen är ägnade att gagna landsbygdens utveck-
ling, men fått dessa avslagna av riksdagsmajoriteten. Dessa krav, som sam-
mantagna innebär ett samlat utvecklingsprogram för landsbygden, uppre-
pas nu med ökad skärpa i denna motion.

Bakgrundsbeskrivning

Utvecklingen på landsbygden har genomgått stora förändringar under
1980-talet, förändringar som går att hänföra såväl till tidig industrialisering,
som till vår tids alltmer planerade och reglerade samhällsordning. Många
politiska missgrepp har genom åren förstört landsbygdens kulturhistoriska
och miljömässiga värden. Sådana utvecklingstrender måste brytas innan
glesbygden utarmas ännu mer.

Europarådet har inbjudit sina medlemsländer att delta i en kampanj i
syfte att utveckla och skydda landsbygden till kommande generationer.
Europarådet konstaterar att landsbygden hotas av brist på ekonomisk ut-
veckling med arbetslöshet och utflyttning som följd. En genomtänkt ex-
ploatering förstör dessutom landsbygdens kulturhistoriska och miljömässi-
ga värden.

I vårt land finns en skiftande och vacker natur med goda förutsättningar
för bebyggelse och näringsutveckling. Det kulturlandskap som formats un-
der generationer är något som många människor värdesätter, vill vårda och
bevara. Det faktum, att människor vill bo och verka på landsbygden, är
landsbygdens främsta tillgång. Om alla hinder för utveckling undanröjs,
kommer människor med eget arbete och initiativ samt genom samverkan att
kunna utveckla landsbygden — skapa ökad sysselsättning och vidgad servi-
ce.

I dagens samhälle är förutsättningarna för småskalig produktion utanför
tätorterna stora. Välståndet har gett möjlighet till ett ökat utbud av varor
och tjänster.

Produktionen utvecklas. Tung och råvaruinriktad industri centraliserad
till tätorter har fått alltför komplement i form av högteknologisk industri
och en omfattande tjänsteproduktion. Detta öppnar i sin tur mycket stora
möjligheter för småskalighet om dylika förutsättningar tillvaratas för mind-
re företag och därmed för landsbygden. Ett högteknologiskt samhälle med
en omfattande tjänsteproduktion behöver inte nödvändigtvis leda till en
koncentration av näringslivet.

Motiven för människor att bosätta sig och söka sin försörjning på lands-
bygden är många och olika. Oavsett motiv är valet förknippat med en rad
svårigheter. Människor styrs genom subventioner och regleringar mot tät-
orterna. De mindre enheterna, och därmed mångfalden och valfriheten i
vårt samhälle, har under en lång tid motarbetats.

Landsbygdens många problem går i mycket hög utsträckning att hänföra
till den socialdemokratiska centraliseringspolitiken. Den kraftiga expan-
sionen av den offentliga sektorn och dess service har indirekt kommit att bli

en belastning för landsbygdsbefolkningen. De dyra och likriktade lösningarna på serviceproblemen har inte i samma utsträckning kunnat utnyttjas av människor som lever utanför tätorterna. Likriktningstänkandet har hindrat småskaliga alternativ i offentlig regi. Privata alternativ har omöjliggjorts genom de offentliga monopolen och de höga skatterna.

Den socialdemokratiska politikens effekter sträcker sig längre. Den låga tilltron till, och den ringa respekten för det enskilda initiativet och den privata äganderätten har tyvärr fått prägla lagstiftningen kring jord- och skogsbruket. De höga kostnaderna, de många restriktionerna, den "solidariska lönepolitiken" och den omfattande arbetsrättslagstiftningen har varit speciellt svåra för de mindre företagen att bära.

Många arbetstillfällen har gått förlorade vilket drabbat landsbygden hårdare än samhället i övrigt.

Det är genom att öka människors frihet — att skapa utrymme för enskilda initiativ — som en levande landsbygd kan skapas. Människors rätt att slå sig ner och söka försörjning där de själva önskar, måste respekteras. Det fria initiativet och landsbygdens rika möjligheter till utveckling skall inte undervärderas utan stimuleras till utnyttjande.

Detta innebär att ytterligare styrning och planering av samhället tillbakavisas. I stället föreslås systemförändringar, vilka bl. a. innebär avreglering av näringslivet, skattesänkningar för företag och privatpersoner och avveckling av de offentliga servicemonopolen. En sådan politik skulle avsevärt förbättra situationen på landsbygden. Sysselsättning skulle främjas genom företagande. Serviceutbudet ökar genom att privata alternativ till de offentliga satsningarna i tätorterna öppnas. En positiv befolkningsutveckling skulle inte hämmas genom långtgående mark- och byggnadsregleringar eller snävt sektorstänkande i samhällsplaneringen.

Vi har utifrån en helhetssyn på landsbygden i denna motion presenterat en rad konkreta förslag. På område efter område har vi sökt möjligheter att genom en minskad offentlig inblandning förbättra situationen för landsbygdens befolkning. Sammanfattningsvis finns det dock fyra speciellt viktiga områden som enligt vår mening speciellt bör uppmärksammas och prioriteras i förändringsarbetet, nämligen:

Förbättra för jord- och skogsbruket och för småföretagen

- Slå vakt om de arella näringarnas frihet.
- Minska budgetunderskottet så att räntorna kan sjunka och främja investeringar.
- Avreglera näringsidkandet.
- Förändra jordförvärvslagen.
- Sänk kostnaderna genom att slopa den allmänna löneavgiften, skatter på arbetande kapital och genom att sänka arvs-, gåvo- och förmögenhets-skatterna.
- Sänk marginalskatterna.

- Häv de offentliga servicemonopolen och möjliggör etableringsfrihet.
- Vidga företagens möjligheter att säsongs- och provanställa.
- Avveckla skatterna på gödsel- och bekämpningsmedel.

Mot. 1987/88
A447

Skapa rättvisa i familjepolitiken

så att landsbygdsfamiljernas valfrihet och standard förbättras.

- Sänk det totala skattetrycket och reformera familjebeskattningen så att den tar hänsyn till försörjningsbördan.
- Bryt det offentliga barnomsorgsmonopolet och ge samma bidrag till kommunal som alternativ barnomsorg.

Erkänn värdet av bilen

som ofta är landsbygdsbefolkningens enda tillgängliga kommunikationsmedel.

- Belasta inte bilismen med ytterligare beskattning.
- Förenkla i snårskogen av avgifter och skatter.
- Förbättra vägunderhållet.

Förenkla byggandet

så att människor lättare kan etablera sig i landsbygdsområdena.

- Fastslå rätten att fritt få bygga utanför planlagt område.
- Förenkla byggnadslovsförfarandet.
- Ompröva eller avskaffa byggnormer.
- Underlätta fritidshusbyggande genom en förenkling av tillståndsprövningen och gör byggandet billigare genom begränsning av krav på standard och kommunala tjänster.

Dagens landsbygdsproblem

Den långsiktiga trenden på landsbygden i Sverige har varit negativ. Arbets- tillfällen har försvunnit, lantbruk har lagts ned. Många områden har avfolkats, en tendens, som under senare tid förstärkts, och nu inom stora områden antagit samma proportioner som under den socialdemokratiska flyttlasspolitikens intensivaste period på 1960-talet.

Detta har skett trots att det finns många människor som föredrar att leva på landsbygden. En god miljö, ansvaret för föräldrar och anhöriga, känslan för traditioner samt möjligheter till eget produktivt arbete kan vara några av anledningarna att vilja stanna eller etablera sig utanför tätorterna. Oavsett motiv hindras många från att realisera sina önskningar och detta oftast som

en direkt följd av politiska beslut. Många är villiga att avstå mycket för att kunna bo där de önskar men deras möjligheter att själva påverka sin livssituation är starkt begränsade.

Mot. 1987/88
A447

Fel modell

Den socialdemokratiska politiken har varit mycket negativ för landsbygden då den omfattande kollektiviseringen och de många restriktionerna för mänskligt handlande troligen hårdast drabbat de mindre enheterna i samhället.

. . . ger färre jobb

Småföretag samt små jord- och skogsbruk har i mindre utsträckning än de större klarat de växande kostnaderna och de många regleringarna. Småföretagarna har också haft svårare att möta myndigheters allt högre krav på kunskap och tid för uppgiftslämnande och bidragssökande. Detsamma gäller effekterna av den så kallade solidariska lönepolitiken. Landsbygdens företagare har haft mycket svårt att följa en löneutveckling baserad på en expansiv industri och offentlig sektor. För många arbetstagare som accepterat en mindre löneökning till förmån för en arbetsplats utanför tätorterna, måste dessutom den solidariska lönepolitiken kännas direkt osolidarisk.

Denna allmänna beskrivning av landsbygdens närings- och sysselsättningsproblem är inte svår att exemplifiera. Företagens arbetskraftskostnader har snabbt flerdubblats. Resultaten av en sådan politik låter inte vänta på sig. Sysselsättningen i exempelvis jordbruket har minskat.

SCB publicerar nu framskrivningar av antalet jordbruksföretag. Dessa framskrivningar visar att vart sjätte jordbruk i Sverige försvinner inom 10 år om nuvarande utveckling tillåts fortsätta.

Tyvärr förefaller regeringens och jordbruksministerns åtgärder och ställningstaganden innebära att utvecklingen inte bara fortsätter utan även påskyndas.

Jord- och skogsbruket har förutom de generellt försvårade möjligheterna för företagande också mött ett allt mer negativt tänkande kring ägandefrågor. Begränsningarna av ägande och företaganderätten har på många sätt kringskurit möjligheterna för landsbygdens huvudnäringar jord- och skogsbruket.

Landsbygden har även utsatts för en överdriven planering och reglering av mark och byggande. På grund av utformningen och en alltför hård tillämpning av jordförvärvslagen och byggnadslovsbestämmelser, har etablering utanför tätorter försvårats.

Den nya Plan- och Bygglag (PBL) som antagits av riksdagen, är tillsammans med naturresurslagen (NRL) ytterligare ett hot mot friheten och möjligheten för landsbygdens befolkning att leva och verka. PBL och NRL öppnar dörren till byråkratiskt krångel och ger rum för politikers godtyckliga ingrepp i den enskilda äganderätten och förfoganderätten utan skyldighet att lämna rimlig ersättning.

Det är dock inte enbart de direkta hindren och de höga kostnaderna som har utarmat landsbygden. Trots olika former av stöd, och viss offentlig service i glesbygden, har utbyggnaden av den offentliga sektorn i sin helhet lett till att tätortsliv stimulerats. Den viktigaste orsaken till detta återfinnes i den offentliga servicens monopolställning. På alltför många områden har stat och kommun haft formell eller faktisk ensamrätt att bedriva serviceverksamhet. Det har lett till en koncentration av service i tätorterna samtidigt som möjligheter till alternativ på landsbygden fallit bort.

Barn- och äldreomsorgens utbyggnad kan tjäna som goda exempel. Mycket stora belopp av gemensamma skattemedel har satsats på offentliga institutioner i tätorter. I dag subventioneras exempelvis en offentlig daghemsp plats med minst 50 000 kronor. Samtidigt motverkas eller hindras alternativa omsorgsformer. Resultatet har blivit färre valmöjligheter för alla barnfamiljer men oftast *inga* för familjerna på landsbygden.

Den felaktiga samhällsbyggnadsmodellen visar sina tydliga resultat när en landsbygdsfamilj inte kan få en granne eller en släkting erkänd som kommunal dagmamma och därmed ställs inför valet att betala både den höga skatten *och* ersättning för privat barnomsorg, alternativt avstå från dubbelarbete eller flytta närmare den av stat och kommun tillhandahållna servicen.

Den privatekonomiska situationen är svår för många — inte minst för barnfamiljer. Det är fullt förståeligt att många familjer väljer att söka sig till tätorternas större och i stort sett "kostnadsfria" serviceutbud. Att många landsbygdsområden har en mycket ålderstigen befolkning har säkert en av sina förklaringar i just barnfamiljernas privatekonomiska beroende av offentlig service.

Motarbetande av enskilda serviceinitiativ, parat med mycket höga skatter har lett till en kännbar servicebrist på landsbygden. Dessutom leder det till ett stort samhällsekonomiskt misshushållande.

Misshushållandet och ihålligheten i välfärdstänkandet blir uppenbart för många då exempelvis äldre tvingas flytta från sina egna hem eller mindre vårdhem till dyra vårdplatser vid stora centrala institutioner.

Att landsbygdsbefolkningen inte fått del av de stora satsningarna på kollektiv service kan ytterligare exemplifieras med bostads- och trafikpolitiken, postverkets indragningar m. m. Av årets budgetproposition framgår att miljarder utbetalas som direkta subventioner till byggande och boende. Huvuddelen av dessa gemensamma skattemedel kommer tätorterna till del.

Mot allt större enheter

De många kommunindelningsreformer som genomförts har också påverkat landsbygden. Avstånden till politiker och andra beslutsfattare har ökat och engagemanget och möjligheten att påverka den egna bygdens utveckling har minskat. De stora kommunerna har i mycket hög utsträckning möjliggjort en centraliserad kommunal expansion som inte tagit någon

större hänsyn till landsbygdsbefolkningen. Detta är en mycket beklaglig utveckling.

Samma utveckling kan nu skymtas inom kyrkan. Socialdemokraterna drev, med hjälp av fp:s nedlagda röster, igenom att folkbokföringen skall skiljas från kyrkan och förläggas till lokala skattemyndigheten. Nu hotar nya förändringar som om de genomförs ytterligare utarmar landsbygden.

I det statliga utredningsbetänkandet "Församlingen i framtiden" har tre olika strukturmodeller för sammanslagningar av församlingar presenterats. Förutom det rent kyrkliga arbetet svarar församlingarna för en betydelsefull kulturell verksamhet. På landsbygden är t. ex. kyrkomusiken och körverksamheten ofta den enda levande musik av hög kvalitet som når ut till en större allmänhet. Som vi ser det bör det finnas ett fjärde alternativ, nämligen samfälligheter på frivillig grund. Det är genom frivillig samverkan — inte med tvång — som församlingsarbetet skall breddas och fördjupas.

Landsbygden har en framtid

Många frågar sig om det över huvud taget finns en framtid för landsbygden. Somliga tycks mena att det högteknologiska industrisamhället inte har någon plats för mindre företag utanför de större tätorterna. Samtidigt rationaliseras jordbruket och sammanförs i allt större enheter. Möjligheten till försörjning på landsbygden försvinner, menar man.

Vi tror att detta synsätt är felaktigt. Landsbygden har mycket stora möjligheter i framtiden. Flera skäl talar därför. Landsbygden har många tillgångar som rätt utnyttjade är värdefulla för framtiden. Det finns även en gräns för hur långt en vikande befolkningsutveckling kan gå utan negativa följdverkningar för samhället som helhet. De areella näringarna är viktiga för såväl sysselsättning och den inhemska försörjningen, som för bevarandet av ett öppet landskap. Även vårt försvar och vår naturvård är starkt beroende av att landsbygden är befolkad. Landsbygdens främsta resurs ligger i det faktum att människor vill bo där. Endast i en mycket reglerad ekonomi och i en samhällsordning, där människor inte själva kan påverka sin situation kan arbetsvilliga människor bli en "belastning". I ett friare samhälle kommer hon alltid vara en resurs.

I dagens samhälle är förutsättningarna stora för småskalig produktion utanför tätorterna och därmed också för ytterligare sysselsättning på landsbygden vid sidan av de dominerande jord- och skogsbruksnäringarna.

Det senare 1900-talets höga välbefinnande har möjliggjort en differentiering av utbudet av varor och tjänster. I dag — till skillnad från för bara några decennier sedan — finns privatekonomiska möjligheter till val av småskalighetens kvalitet och omsorg framför billigare massproduktion. Detta öppnar en mängd nya möjligheter.

Inte heller den tidigare industrialismens tunga och råvaruinriktade industriföretag, med uppenbara stordriftsfördelar att söka uppnå, utgör längre det enda alternativet för investeringar och utveckling. I takt med ett allt djupare kunnande, förbättrade kommunikationer och teknologisk utveckling skapas ständigt nya möjligheter för företagande inte minst i mindre företagsformer.

Ett högteknologiskt och internationellt inriktat industrisamhälle inrymmer i dag mer än 13 000 mindre företag som klarat steget ut på en komplicerad och mycket storföretagsdominerad exportmarknad. Det är troligen även så att det i landet råder en "brist" på mindre företag. Många av de största industriföretagen har inte enbart på grund av de höga kostnaderna, utan av en direkt brist på levererande företag, tvingats börja importera komponenter till sin tillverkning.

Även erfarenheter från andra länder visar att en högteknologisk nivå i samhället främjar småföretagande. Den amerikanska elektronikindustrin är ett gott exempel på detta. Det stora tillskott som den givit i form av sysselsättning och välstånd har främst gagnat människor utanför de traditionella industriområdena. Det är i mindre befolkade områden och i mindre företag som den amerikanska elektronikrevolutionen startats och fortsätter att utvecklas.

Servicenäringen — en småföretagarbransch

De riktigt stora möjligheterna för mindre företag återfinns dock inom servicesektorn. I takt med ett ökat välstånd stiger efterfrågan på service. Ett serviceföretag måste ofta finnas i närheten av sina kunder och är därför ofta mindre och förlagt i människors närmaste omgivning. I dag hämmar tyvärr den offentliga sektorn en expansion inom servicenäringen. De många och omfattande monopolen, egenregiverksamhet och mycket begränsade entreprenader hindrar utvecklingen av nya företag och fler arbetstillfällen.

Det finns alltså goda förutsättningar för en levande landsbygd i framtiden. Om människors initiativ och företagssträvanden inte hindras och den offentliga sektorn inte spelar en avgörande och styrande roll för människors handlande så kommer allt fler människor kunna realisera sina önskingar om att vara boende och verksamma i en levande landsbygd.

Frigör det mänskliga initiativet!

Respekten för och den höga tilltron till den enskilda människan är grundläggande i Moderata Samlingspartiets politik. Varje människa skall ha rätt till sitt liv, sin kunskap, sina färdigheter och resultaten därav.

Det är varje människas rätt att organisera sitt liv och söka försörjning på det sätt som hon själv önskar. Samma frihet skall gälla även vid val av bostadsort. Den övergripande principen skall vara att varje människa eller familj beslutar hur och var man vill bo. Valet kommer naturligtvis att grundas på enskilda önskningar och bedömningar av personliga vinster och förluster, ytterst begränsas valet av möjligheten till försörjning. Politikerns och myndigheters inblandning i dessa beslut skall vara så liten som möjligt. Målet för politiker skall inte vara att söka planera för en "optimal" befolkningsfördelning över landet utan att skapa förutsättningar för den enskilde medborgaren att utöva sitt fria val.

Ett samhälle som i minsta möjliga utsträckning begränsar människans rörelsefrihet, kommer att leda till såväl materiellt som icke-materiellt väl-

stånd. Det mänskliga initiativet tas till vara och människor kommer söka en tillvaro som står i överensstämmelse med deras egna livsmål.

Vi tror att det finns stora möjligheter för utveckling och ett rikt liv på den svenska landsbygden. Vi har tidigare pekat på att möjligheterna för arbete och utveckling finns eftersom människor trots naturliga, eller av politiker skapade svårigheter, ändå väljer att bosätta sig utanför tätorterna. Problemet består i att dessa människor inte tillåts utveckla landsbygden. Det politiska arbetet måste därför inriktas på att undanröja de hinder som finns för en ökad ekonomisk utveckling och bosättning på landsbygden.

Mot. 1987/88
A447

En näringspolitik även för småföretag

Den bästa grunden för rika val till arbete och bostadsort är ett fungerande näringsliv och en samhällsekonomi i balans. Det är av yttersta vikt även för de mindre företagen att samhällsekonomin tas ur det permanenta krisläge som den befunnit sig i det senaste decenniet. Budgetunderskottet måste minska, inflationen pressas tillbaka och räntorna måste komma ner till en nivå som kan främja investeringar.

De mindre företagen spelar en central roll i svenskt näringsliv. De inte bara sysselsätter 750 000 människor utan möjliggör även ett varierat utbud av varor och tjänster i såväl tätorter som på landsbygden.

För landsbygden är de mindre företagen naturligtvis en livsviktig tillgång. Sysselsättning kan erbjudas och befolkningsunderlaget därmed säkras.

I framtiden finns möjligheter för småföretagen att spela en än viktigare roll i svenskt näringsliv. Servicesektorn, som alltmer framstår som mycket utvecklingsbar, är definitivt en småföretagarbransch. Här öppnas stora möjligheter för utveckling av service och sysselsättning inom den enskilda faktorn på landsbygden.

Angelägen avreglering

Näringspolitiken måste i hög utsträckning inriktas på att undanröja hinder och kostnader för företagandet samt att häva en rad offentliga monopol. Inte minst för gles- och landsbygdsområdena är det mycket angeläget att avregleringsarbetet intensifieras. Det är knappast förvånande att sysselsättningssituationen ser ut som den gör i landsbygdsområdena med tanke på de många hindren för näringsutövande. Målet skall vara att mindre företag inte i onödan skall hämmas av tidskrävande arbete med avgifter och sökande av bidrag, ej heller av detaljerade uppgiftskrav på produktionsteknik, utrustning m. m.

Det finns heller ingen anledning att hindra småföretagandet från att utvecklas på områden där den offentliga sektorn nu har ensamrätt. Målet bör vara att full etableringsfrihet och fri konkurrens skall råda. Genom fri företagsbildning inom servicesektorn, offentliga entreprenader i enskild regi och ökad privat ombudsverksamhet kan en ny grupp företag etableras och en bättre service erbjudas. För landsbygden skulle detta leda till att exem-

pelvis privatläkare, privata omsorgsinstitutioner och enskilt utförande av kommunal service skulle förbättra den personliga servicen och ge många nya arbetstillfällen.

Mot. 1987/88
A447

Sänk skatten!

Få politiska beslut torde ha ett sådant stort och negativt inflytande på företagande och sysselsättning som höga skatter. För de mindre företagen har de allt högre skatterna blivit ett allvarligt problem. De höga arbetskraftskostnaderna har, speciellt i kombination med en mängd regleringar, hindrat många mindre företag från att expandera. I den moderata partimotionen (motion 1987/88:Sk323) om bättre villkor för småföretagen redovisas en rad aktuella krav på skattepolitiska åtgärder, som vi hänvisar till. Riksdagen bör uttala — med hänsyn till de problemställningar beträffande landsbygdens utveckling som vi tar upp i denna motion — att dessa skattesänkningar snarast bör komma till stånd. Även en omprövning av arbetsrättslagstiftningen för att ge möjlighet till mer fria anställningsformer bör snarast genomföras. Speciellt i mindre företag har de många och detaljerade arbetsrättsliga lagarna vållat stora problem och lett till minskad sysselsättning. Möjligheten att säsong- och provanställa samt att avtala bort delar av ledighetslagstiftningen måste vidgas. Detta skulle innebära en avsevärd förbättring för landsbygdens mindre arbetsplatser.

Rädda lanthandeln!

Genom turism och fritidsbebyggelse har många serviceinrättningar i glesbygden kunnat räddas, vilket haft stor betydelse för bygdens framtida överlevnadsmöjligheter. Lanthandlarna är ofta välskötta småföretag som i första hand brottas med samma typ av problem som andra företag, nämligen lönsamhetssvårigheter och en begränsad handlingsfrihet. Lanthandelns möjlighet att överleva skulle öka kraftigt om skatterna sänktes och myndigheternas regler och krav minskade. Att en företagare i dag kan tillåtas upprätthålla sin handel men att en efterträdare automatiskt tvingas till stora kostsamma investeringar i form av ombyggnad av lokaler eller byte av utrustning, visar reglernas ihållighet. Dessa missförhållanden måste snarast undanröjas!

Statsmakterna bör även visa större generositet i tillståndsgivning för omhändertagande i lanthandelns regi. Post-, apoteks- och arbetsförmedlingstjänster m. m. skulle mycket väl kunna inrymmas inom lanthandelns verksamhetsområden.

Likvärdiga förutsättningar för regionerna

Regionalpolitikens mål är att skapa likvärdiga förutsättningar för landets alla regioner. Detta görs bäst genom ett begränsat antal och generellt verkande åtgärder i syfte att kompensera för långa avstånd, hårt klimat eller brist på industriell tradition. Svårigheterna i vissa regioner skall i första

hand överbryggas med marknadsmässig anpassning av produktionsinriktning och kostnadsnivå. Men även vissa konkurrensförbättrande åtgärder kan sättas in. Dessa skall främst bestå i skattelättnader och differentierade avgifter. De selektiva åtgärderna har visat sig vara såväl dyrbara som ineffektiva. Konkreta exempel på skattesänkingspolitiken utgör sänkta arbetsgivaravgifter, avskaffande av elenergiskatten samt lättnader för privatbilismen i speciellt utsatta områden.

Mot. 1987/88
A447

Glesbygdsstödet — undantaget från regeln

Det samlade länsanslaget infördes 1980 av den borgerliga regeringen. Detta anslag rymmer medel för glesbygdsstöd, vissa avskrivningslån samt regionalt initierade projekt samt för skärgårdsstöd.

Denna stödform har visat sig ge ett positivt resultat. Beslut tas på länsnivå där kunskaperna finns om de lokala förhållandena. Genom ett öppet samarbete mellan de olika länsorganen och kommunerna finns möjligheter att åstadkomma obyråkratiska och effektiva vägar för regional utveckling. Anslagen till detta länsstöd bör öka genom en omfördelning av de regionala politiska medlen.

Trots att brukningsenheterna ofta är små, utgör jord- och skogsbruken basnäringar i glesbygden. Det behövs därför kompletterande verksamhet som hantverk, småindustri och på vissa orter är turismen ett lämpligt komplement till de areella näringarna. Det samlade länsanslaget har visat sig vara den bästa formen av offentlig stimulans för åstadkommande av denna typ av verksamheter och därmed en strävan att trygga befolkningsunderlaget i glesbygd. Riksdagen har under det gångna riksmötet följaktligen utökat detta anslag.

Det norrländska jordbrukets speciella karaktär och svårigheter som uppkommer på grund av klimatologiska orsaker, skall uppmärksammas. Vi vill slå vakt om det särskilda "Norrlandsstödet" av regional- och försvarspolitiska skäl. "Norrlandsstödet" nivå skall kontinuerligt anpassas till kostnadsutvecklingen.

Effektivare kommunikationer

Kommunikationerna utgör en central del av regionalpolitiken. Genom goda kommunikationer kan man till viss del skapa de lika förutsättningar mellan landets olika regioner som eftersträvas.

Väg- och järnvägsnäten är av stor betydelse. Det är av stor vikt att dessa kommunikationsmedel uppehåller en god standard och att de drivs på ett konsumentinriktat och marknadsmässigt sätt. Man bör i sammanhanget även främja privata initiativ, t. ex. via enskilda vägbyggnadsentreprenörer.

En strävan bör vara att effektivisera kollektivtrafiken. En lämplig metod kan vara att använda sig av entreprenad i stället för egenregiverksamhet.

En satsning på flyget är angelägen, bl. a. för att kompensera de långa avstånden för vissa regioner. Det är också betydelsefullt för näringslivet som är i behov av snabba persontransporter och en förutsättning för turistnäringens vidare utveckling att inrikesflyget byggs ut ytterligare.

En större konkurrens mellan flera flygbolag skulle säkert ge ökad service, större turtäthet, nya linjesträckningar och lägre kostnader.

Mot. 1987/88
A447

Bilen bäst för landsbygden

Även om kollektivtrafiken fyller många syften får man inte bortse från att bilen för många som bor på landsbygden är det enda tillgängliga kommunikationsmedlet.

Det finns ytterst få anledningar att anlägga ett sådant negativt perspektiv på bilen som det gjordes under 60- och 70-talen. På landsbygden utgör bilen ingen miljöfara. Den ger i stället möjlighet till rörlighet såväl i arbete som på fritiden på ett vägnät som oftast ändå måste upprätthållas. Det är också helt orimligt att anta att kollektivtrafiken skall kunna överta det transportbehov som människor har utanför tätorterna.

Bilismen har dock varit ett tacksamt skatteobjekt för politiker. Mer än 12 milj. kr. är f. n. bilisternas bidrag till statskassan i form av acciser, bensinskatt, fordonsskatt etc. För människor som lever i glesbygd och som pendlar till sina arbeten har höjda skatter lett till stora svårigheter. Regeringen kan knappast ha undgått att notera den mycket negativa reaktion som den senaste bensinskattehöjningen mottogs med — i synnerhet av landsbygdens folk! Att som nu extrabeskatta bilismen för att överföra medel till andra trafikslag innebär ett allvarligt hot mot landsbygden.

Det måste **rensas** i snårskogen av avgifter och skatter som drabbar bilismen. Målet skall vara sänkt skatt, men också att skatten skall förenklas! Kilometerskatterna bör avskaffas och fordons- och drivmedelsskatterna omprövas. Hänsynen gentemot glesbygdsbefolkningen måste vara självklar.

Vägnätet är av stor betydelse och här måste det hot, som de ständiga neddragningarna av underhållsanslagen utgör, uppmärksammas. Neddragningarna innebär en kapitalförstöring och leder till standardsänkningar på vägnätet, som försvårar pendling och därmed omöjliggör för många att bo kvar eller bosätta sig på landsbygden. Utvecklingen mot ständiga minskningar av underhållsbidragen måste brytas och vändas till en uppbyggnad av alla vägar men särskilt de små vägarna på landsbygden. Möjligheten till ytterligare hårdbeläggning av landsvägarna är angelägen. Genom en hårdbeläggning sjunker oftast underhållskostnaderna så att totalkostnaden vad gäller drift och underhåll blir lägre än vid enbart grusbeläggning. I stora delar av landet är bärigheten dålig, framför allt under tjällossningen. En höjning av bärigheten skulle gynna samtliga näringar i berörda områden.

Jord- och skogsbruk — landsbygdens huvudnäringar

Svenskt jordbruk framstår vid en internationell jämförelse som högeffektivt och välskött. Förutsättningarna för ett livskraftigt jord- och skogsbruk har varit goda i större delen av vårt land. De areella näringarna är en förut-

sättning för en levande landsbygd. Jord- och skogsbruket spelar också en stor roll när det gäller att skapa en god naturmiljö och för att föra kulturtraditionerna vidare.

Mot. 1987/88
A447

Stärkt äganderätt

Grundförutsättningen för ett effektivt jordbruk är att den privata äganderätten respekteras. Den rätten, arvsrätten samt möjligheterna att fritt förfoga över egendom får inte som nu ständigt urholkas. Ett enskilt ägande ger trygghet och skapar ansvarskänsla vilket gynnar omsorg om natur och utveckling av jordbruket. Socialdemokratisk politik på detta område inger anledning till djup oro. På en rad punkter har socialdemokraterna visat sin negativa uppfattning i ägandefrågor, inte minst i de under 1986 antagna nya lagarna PBL och NRL.

De förändringar i jordförvärvslagen som socialdemokraterna genomfört går delvis våra krav om liberalare regler för enskilds förvärv till mötes men inger på andra områden anledning till oro. De ökade möjligheterna till förvärv av jordbruksfastigheter för mindre bolag som riksdagsmajoriteten genomdrivit hotar definitivt människors möjlighet att bosätta sig och leva på landsbygden. De fastigheter som en gång hamnat i bolagshand kommer sällan eller aldrig mer ut på den marknad där enskilda människor har möjlighet att agera. Vi moderater vill avskaffa förvärvsprövningen för enskilda personer, men behålla den för juridiska personer.

De små brukningsenheterna måste i större utsträckning tillåtas vara kvar.

God samhällsekonomi bra för jordbruket

Få näringar är som lantbruket beroende av en sund samhällsekonomi. Kapitalbehovet är stort men kapitalomsättningen låg. För en sådan näring innebär höga kapitalkostnader att lönsamheten äventyras. Den höga statliga upplåningen skapar problem för jordbruket. Om statens press på låne marknaden kan minska och räntesänkningar komma till stånd, ger en räntesänkning på 1 % för ett jordbruk med en låneskuld på 500 000 kr. en utgiftsminskning på 5 000 kr.

Öka rättvisan i socialförsäkringen!

Jordbrukare och andra egenföretagare är orättvist behandlade i socialförsäkringssystemet. De måste betala sociala avgifter för inkomster som är så små att de inte ger någon som helst rätt till ersättning från sjukförsäkringen och tilläggspensioneringen. Avgiften blir en ren skatt, som skall utgå även om vederbörande vid inkomstbeskattningen inte anses ha någon egentlig skatteförmåga.

Om två makar deltar tillsammans i jordbruk eller rörelse kan social orättvisa uppstå om inkomstuppdelning sker. Båda makarna med låg inkomst mister då ATP-skyddet.

En annan orättvisa gäller förhållandet att en egenföretagare/jordbruka-

re inte får placeras i högre sjukpenning än vad som motsvarar lönen för en anställd. Någon hänsyn till den faktiska inkomsten tas inte i dessa fall.

Mot. 1987/88
A447

Sänk skatterna

Kraven på jord- och skogsbrukarna har ökat snabbt, inte minst på grund av en komplicerad skattelagstiftning. Det samlade skattetrycket har starkt bidragit till näringarnas lönsamhetsproblem. Skatterna hämmar utvecklingen. De försvårar konsolideringen av företagen samt orsakar stora problem vid generationsskiften.

Beskattningen av vissa småföretag och jord- och skogsbruk har i dag en i det närmaste konfiskatorisk karaktär. Principen om beskattning efter bärkraft är på många områden redan övergiven.

S. k. faktisk sambeskattnings förekommer för "medhjälpande make" i s. k. fåmansföretag, t. ex. på jordbruk. Om den medhjälpande makens arbetsinsats understiger 400 timmar — i vissa fall 200 timmar — sambeskattas inkomsten med den andre maken. Vi anser att denna timregel bör slopas, då den är diskriminerande. Det är viktigt att det totala skattetrycket för både jordbruksföretaget och den enskilde jord- och skogsbrukaren sänks. Arvsskattesystemet bör ändras och förmögenhetskatten skall tas bort på arbetande kapital. Beskattningen av bostadsförmånen måste lindras. Vidare skall garantiavgifter för jordbruksfastigheter avskaffas, avsättningsreglerna för skogskonto förbättras och skogsvårdsavgiften successivt tas bort. De nya skatterna på gödsel- och bekämpningsmedel måste tas bort.

Av avgörande betydelse skulle en marginalsattesänkning vara. Inte minst inom skogsbruket skulle en sådan sänkning verka främjande på avverkningsbenägenheten. Fram till att en sådan marginalsattesänkning genomförs måste temporära förbättringar åstadkommas. Moderata Samlingspartiet har föreslagit att intäktsavdraget för skogsbruk höjs med 10—15 %.

Marginaleffekterna för t. ex. pensionärer resulterar ofta i att många serviceverksamheter upphör eller att många goda idéer ej kommer till utförande. Vitala pensionärer med erfarenhet från ett långt yrkesliv både som företagare eller anställda har mycket att tillföra landsbygdens utveckling. De drabbas dock oftast av marginalskatteeffekter som är närmast oskäliga och som ibland är i storleksordningen kring 100 %. Att de allra flesta avstår från vidare yrkesverksamhet är förklarligt.

Avreglera skogsnäringen

Skogsbruket och skogsindustrin har under en överskådlig tid varit en betydelsefull del av det svenska näringslivet. Skogen har varit och är en förnyelse- och utvecklingsbar inhemsk resurs som givit stora tillskott i ekonomin — inte minst i form av exportinkomster. Direkt eller indirekt sysselsätter skogsnäringen 300 000 människor. För landsbygden har skogsnäringen inneburit arbetstillfällen i form av skötsel och avverkning, transporter samt olika former av mindre industri. För många lantbrukare har skogsbruket gett den nödvändiga extrasysselsättning som ett alltmer utsatt småjordbruk krävt.

Information och rådgivning är viktiga medel i skogspolitiska sammanhang. Det utvecklar och stimulerar skogsägaren till engagemang och ansvar.

Vi motsätter oss tvång och regleringar som styrmedel. Vi anser därför att skogsvårdslagen bör förenklas och renodlas så att den i huvudsak omfattar regler för avverkning och återbeskogning. Skogsvårdsavgiften bör sänkas. Skogsavverkning bör stimuleras genom sänkta skatter, främst då marginalskatter. Lösningen på problemen ligger således inte i brist på planer eller åläggande utan att större möjligheter för näringen att anpassa produktionen efter marknadens efterfrågan skapas.

Andra viktiga areella näringar:

Det svenska fisket är av stor betydelse för livsmedelsförsörjningen. De som utövar denna näring har därtill en stor uppgift att fylla för att bibehålla en levande bygd efter vårt lands kuster.

Odling i vattenbruk har förutsättningar att bli ett viktigt komplement till befolkningens sysselsättning. Vi anser att denna näring har stora förutsättningar att utvecklas ytterligare och därför bör uppmuntras och stödjas med rådgivning och utbildning. Emellertid måste uppmärksamheten riktas mot eventuell miljöpåverkan. Däremot motiveras inte höga miljöavgifter och byråkratiska ingrepp i vattenbruket. Vattenbruket har också möjlighet att skapa underlag för en spridd vidareförädlingsindustri i nära anslutning till produktionsplatserna.

Trädgårdsodlingen utgör likaledes en viktig del av vår livsmedelsförsörjning och bidrar till en breddning av basen för sysselsättning och utveckling på landsbygden.

Möjligheterna till ökad svensk grönsaks- och fruktproduktion, samt att vidareförädla dessa produkter måste stödjas. Samma krav måste ställas på importerade frukt- och grönsaksprodukter vad gäller kemiska bekämpningsmedel och restprodukter efter dessa, som på svenskodlade. Nuvarande regler missgynnar de svenska näringsidkarna och snedvrider konkurrensen. En ökad produktion skapar många nya arbetstillfällen.

Rennäringen, som drabbats hårt av Tjernobylolyckan, utgör i likhet med den samiska kulturen en mycket speciell och värdefull del av den svenska landsbygden. Samernas rättigheter att få bedriva sin näring måste fastslås och större hänsyn och generositet visas vid arbetet med att rädda näringen från det hot som de höga cesiumhalterna i renköttet utgör. Rennäringen har under senare år kommit i allt tätare konflikter med andra intressen. Den svenska rovdjurspolitiken tenderar att bli ett allt större hot mot samerna och renskötseln som i praktiken ensamma får bära bördan av och dessutom i långa stycken finansiera denna. Det måste skapas förutsättningar för en dialog och förhandlingar som leder till en förändring av statens rovdjurspolitik.

En rättvisans och mångfaldens familjepolitik

Barnfamiljerna har fått en allt svårare situation. Att ha flera barn och leva

på en inkomst leder inte sällan till att familjens inkomst klassas under existensminimum.

På landsbygden lever många familjer på en inkomst. Deras ekonomiska situation är alltför ofta mycket ansträngd, främst på grund av ett orimligt skattesystem. Principen skatt efter bärkraft är för länge sedan övergiven och möjligheterna att genom eget arbete förbättra den familjeekonomiska situationen är starkt begränsad, vilket beror på de höga marginalskatterna. Allt fler familjer har blivit beroende av bidrag för att klara sin ekonomi.

Med minst 50 000 kr. subventioneras i genomsnitt en daghemsplats. Det är en subvention som många tätortsfamiljer inte kan utnyttja men som de flesta landsortsfamiljer inte ens har någon möjlighet att söka sig till. Inte heller de senaste årens omfattande satsningar på kommunal fritidsverksamhet för barn är något som landsbygdsfamiljerna kan utnyttja i någon högre utsträckning.

Även längre fram i tiden då barnen skall börja skolan märker landsbygdsfamiljerna tydligt hur samhällets centralisering och likriktande försvårat deras situation. Landsbygdsbarn bussas alltför ofta onödigt långt till stora tätortsskolor.

Familjepolitiken måste ges en ny inriktning. Familjebeskattningen måste förändras så att hänsyn tas till hur många som skall leva på familjens inkomst. Ett avdrag bör införas på kommunalskatten för barn under 18 år. Förslaget innebär en förstärkning av barnfamiljernas situation men kan bara i viss mån kompenseras för en i grunden felaktig familjebeskattning.

De tre borgerliga partierna i riksdagen har enats om ett gemensamt familjepolitiskt förslag, som ger ökad rättvisa och större valfrihet för barnfamiljerna. Förslaget innehåller bl. a. ett beskattat vårdnadsbidrag på 15 000 kr. per barn och år för barn upp till sju års ålder, samt avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader upp till samma nivå.

Det offentliga servicemonopolet inom barnomsorgen måste brytas för att skapa rättvisa och möjliggöra alternativ inom barnomsorgen. Detta sker lämpligast genom att statsbidraget till barnomsorgen är neutralt och ges lika till såväl offentlig som till privat barnomsorg. En obeskattad vårdnadsersättning bör införas och som ett första steg utgå till barn upp till tre år. Avdragsrätt införs för styrkta barnomsorgskostnader upp till en viss nivå.

Detta skulle radikalt förbättra situationen för landsbygdens familjer, och underlätta för dem som vill stanna hemma och vårda sina barn. Mindre och alternativa former av daghem eller annan barnomsorg skulle kunna etableras utanför tätorterna och detta till en rimlig kostnad för föräldrarna. Detta skulle i sin tur öppna nya möjligheter för landsbygdskvinnorna att söka sig ut på arbetsmarknaden, något som för många i dag ligger bortom möjligheternas gräns.

Privatvård skall uppmuntras — inte hindras

Vård av äldre och sjuka i mindre omsorgsformer utanför tätorterna har i det närmaste upphört på grund av ett stelbent effektivitetstänkande från myndigheters och politikers sida. Ofta är det en distriktssköterska som får ta hand om all sjukvård i ett glesbygdsområde. Inom ramen för dagens offentliga sjukvård vore det önskvärt att öka inslaget av distriktsläkare utanför

tätorternas vårdcentraler. På så sätt skulle även landsbygdens invånare kunna ges möjlighet till läkarvård utan alltför långa resor.

Att inte ge offentligt stöd till privata vårdhem eller sjukhus är både inhumant och samhällsekonomiskt oförsvarbart. Ofta räcker mycket mindre bidrag för att hålla en god vård i privat regi men tyvärr har socialdemokrater av ideologiska skäl valt att "standardisera" och därmed även centralisera vården. Vi behöver komplement till den offentliga vården för att utnyttja landsbygdens resurser och för att kunna tillgodose de behov som där finns.

Ideologiska motiv finns bakom det systematiska motarbetandet av privat läkar- och tandläkarvård. För inte minst glesbygdens befolkning skulle ett hävande av restriktioner och etableringskontroller vara ytterst gynnsamt. Mindre vårdinrättningar och hemläkare skall stimuleras till etablering i glesbygd. Detta skulle bl. a. kunna ske genom att en högre sjukvårdsersättning för vård på landsbygden utbetalas.

Det är givetvis inte realistiskt att tänka sig att alternativa daghem och vårdinrättningar skulle kunna etableras i alla landsbygdsområden. Men ett ökat inslag av privat produktion inom servicesektorn skulle tveklöst leda till bättre lösningar av serviceproblem för många enskilda. Med ett minskat offentligt monopol på servicen i sin helhet kan även de offentliga insatserna i högre grad riktas mot de områden där privat service inte kan tillåtas.

Förenkla byggandet

Mark- och planfrågorna kännetecknas av en snårskog av regleringar och en omfattande byråkrati. Urholkningen av den privata äganderätten liksom övertron på den offentliga planeringens förmåga att bäst styra användningen av mark måste tillbakavisas. Expropriationsrätten skall starkt begränsas och den kommunala förköpsrätten skall avskaffas, liksom skyldigheten för kommunerna att upprätta översiktsplaner.

Rätten att bebygga icke-planlagt område skall slås fast. Endast under avgivande av mycket klara skäl skall kommunerna ha rätt att vägra byggnadslov.

Alltför många typer av byggnader kräver tillstånd och tidskrävande överläggningar med myndigheter för att få uppföras. Förenkling av handläggning, sänkt ambition på kontroll och generösare tillämpning, några få motiverade regler, bör vara vägledande principer för de förändringar vi önskar.

Vid den totalplanering av samhället som bl. a. vissa förslag i den nya PBL-lagstiftningen skulle medföra kommer etableringsprövningen och byråkratin ytterligare att öka på landsbygden. Till detta kommer — enligt reglerna för områdesbestämmelser — att inte heller full ersättning skall utgå till de markägare som drabbas. Detta är helt orimliga utgångspunkter. Det kan inte vara riktigt att ytterligare begränsa och försvåra en positiv utveckling på landsbygden. Det "rörliga friluftslivets intressen" har kommit att bli något av en schablonmotivering i alltför många sammanhang.

Byggnormerna ter sig i många fall rent löjväckande och medför omotiverat höga kostnader för privatpersoner och näringsidkare. Exempel från s. k. fribyggen visar att byggnadskostnaderna kan sänkas om byggnormerna får tillämpas mer flexibelt. En förenkling av reglerna ger bättre förutsätt-

Mot. 1987/88
A447

ningar för byggande av såväl privatbostäder som service och industrilokaler. På landsbygden kan detta vara av avgörande betydelse för etablering av mindre företag och serviceinrättningar.

Mot. 1987/88
A447

Kulturens betydelse

En framsynt landsbygdspolitik får inte bortse från den roll som kulturen har för människors vilja och förmåga att skapa en levande landsbygd.

En decentralisering av kulturstödet kan utgöra ett viktigt inslag i en god regionalpolitik, och det statliga stödet till bl. a. länsinstitutionerna måste utformas så att det möjliggör regionala och lokala lösningar med förankring i bygdens kultur.

Hembygdsföreningar och hemslöjdsföreningar förvaltar och för vidare rika kulturtraditioner, och de bör ges goda förutsättningar att verka och därmed bidra till landsbygdens liv. Särskilda insatser bör göras för att ta till vara för respektive bygds karakteristiska kulturmiljöer, stilar och traditioner, t. ex. samernas kultur. Värmlands herrgårdskultur, Dalarnas byggnadstraditioner etc.

Låt människor slå sig ner på landsbygden!

Inte sällan hindras bosättning på landsbygden av ett snävt kommunalpolitiskt tänkande. Människors lagstadgade rätt till viss offentlig service ger kommuner skäl att motverka bosättning utanför tätorternas servicecentra. Merkostnaderna för fler människor som väljer att etablera sig på landsbygden torde dock i de flesta fall vara relativt låga. Tillgång till el, telefon och kommunikationer är oftast redan etablerad i de flesta områden. Dessutom överskattas troligen kostnaderna för kommunal service på landsbygden. I jämförelse med den konsumtion av offentlig service som exempelvis en tätortsfamilj gör anspråk på, torde motsvarande kostnad för en landsbygdsfamilj vara betydligt lägre.

Även tätortsbefolkningen gynnas av en levande landsbygd. Det är kombinationen av natur- och kulturlandskap som skapar fina förutsättningar för fritid och rekreation. Detta samspel måste utnyttjas och tillvaratas. En fortsatt avfolkning av landsbygden och en minskning av det öppna kulturlandskapet är på sikt ett betydligt större hot mot fritidsintressena än vad en generös glesbebyggelserätt skulle vara. Detta gäller såväl permanent- som fritidsboende. Landsbygden skulle kunna bli betydligt mer attraktiv som fritids- och turistmål om den bofasta befolkningen ökade och därmed aktiviteterna utanför tätorterna. Därför måste glesbebyggelserätten återinföras!

Fritidsboende

Förutom permanent bosättning i landsbygdsområdena bör även fritidsboendet uppmuntras. 1980 fanns det 670 000 fritidshus i Sverige. Det är en siffra som mycket väl skulle kunna vara högre. Sverige är ett av jordens mest

glesbefolkade länder. Naturen är vacker och skiftande och lämpar sig mycket väl för fritidsboende. En bra politisk målsättning som Moderata Samlingspartiet satt upp är att alla människor som vill skall kunna bygga en mindre sommarstuga utan krångel. Kommunerna måste ange mycket starka skäl för att hindra byggandet och även här gäller att rätten att få bygga utanför planlagt område skall fastslås. Generellt skall byggnadslov anses vara beviljat om myndigheterna inte uttalat annat två månader efter ansökan. Vidare bör strandskyddet omarbetas så att kommunerna ges rätt att utfärda skydd mot strandbebyggelse. Med den förändringen kan det omotiverade generella strandskyddet hävas.

Med lägre krav på kommunal service kan byggkostnaderna för fritidshus hållas nere. Husen skall kunna byggas enkelt. Ett förenklat byggande leder till lägre kostnader och därmed också till att fler människor får möjlighet att tillbringa sin fritid i ett eget fritidshus.

Turism

I vissa delar av landet är turismen en basnäring och kan jämföras med andra näringar. I dessa områden är turismen mycket betydelsefull och ger underlag för service och arbetstillfällen för ett stort omland. Många av dessa orter är typiska glesbygder och har kunnat utvecklas på grund av de naturliga förutsättningarna som funnits för en expanderande turism.

Turismen har stor betydelse även för den landsbygd som inte tillhör kust- eller fjällregionerna. Den är viktig som kombinationssysselsättning till jord- och skogsbruket, då i form av uthyrningsstugor, campinganläggningar och andra serviceanläggningar.

Gårdssemestrar är ett nytt inslag i det turistiska utbudet som börjar att efterfrågas mer och mer. Det ger också tätortsbor en möjlighet att ta del av de villkor som gäller för landsbygden. I många bygder finns en tradition och ett rikt kulturliv, värt att ta till vara och marknadsföra så att fler än bygdens folk kan ta del av det. Detta har på sina håll skapat nya verksamheter som har blivit värdefulla för befolkningen i en hel bygd.

Hemställen

Med anledning av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av samlade åtgärder för att uppnå bättre regionalpolitisk utveckling och bättre service på den svenska landsbygden i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 22 januari 1988

Sten Svensson (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Hans Dau (m)

Göte Jonsson (m)

Gullan Lindblad (m)

Bertil Danielsson (m)

